

Lönepolitiken aktuell igen

Tandläkare måste känna sitt eget avtal

Förberedelserna för de nya avtalsförhandlingarna har kommit i gång på allvar. Det nuvarande avtalet är i kraft till den 15.2.2005. Fackledarna har träffats och kommit överens om att genast i början av hösten reda ut om det finns möjligheter att nå en inkomstpolitisk helhetslösning som skulle omfatta alla löntagare. Staten har antytt att det finns möjligheter att få kännbara skattelättnader, också om man inte närmare har definierat hur de skulle se ut. De närmaste veckorna kommer att visa om man på allvar kommer att försöka arbeta för en sådan lösning. Finlands Tandläkarförbund har också börjat förbereda sig för sina egna förhandlingar.

Det finns här skäl att påminna de tandläkare som arbetar på hälsocentral eller på sjukhus att man absolut måste känna till sitt eget avtal, det så kallade Läkaraftalet. Det gäller de centrala partierna av både den allmänna delen och de bilagor som berör tandläkare på hälsocentraler och sjukhus, och som definierar löner, arbetstider och annat viktigt. Förbundets förhandlingsansvariga får alldeles för ofta reda ut situationer som har uppstått för att man har handlat oöverlagt för att man saknat den kunskap som hade krävts. Det senaste exemplet kommer från en liten kommun i östra Finland. Där hade man slutit ett lokalt avtal om resultatavvoden. Avtalet förbjöd tandläkarna att fakturera vissa åtgärder som finns fastställda i Läkaraftalet. Samtidigt gjorde man förändringar i sättet att undersöka patienter som ledde till att man inte uppnådde en förnuftig arbetsfördelning. Finlands Tandläkarförbund godkänner inte sådant.

Det centrala Läkaraftalet och dess bilagor som gäller olika läkargrupper utgör stommen och ramen för de tjänstevillkor man skall följa på arbetsplatserna. Dessutom kan man besluta mycket på lokal nivå. Numera finns det också mycket som alldeles speciellt bör beslutas på arbetsplatserna, t.ex. individuell grundlön baserad på hur krävande arbetet är. Lokala beslut fordrar i alla fall att man känner till och förstår de andra elementen i avtalet. Då kan man få ett slutresultat som tillfredsställer både arbetstagare och arbetsgivare, och som betjänar hela arbetsgemenskapen.

Löner och andra villkor som har med anställningsförhållanden att göra utvecklas hela tiden. Tandläkarnas avlö-

ningssystem utvecklades under hela 1990-talet i samarbete med Kommunala Avtalsverket. Den åtgärdsbaserade delen utvidgades t.o.m. så, att man under en förhandlingsomgång flyttade över en del av grundlönen till åtgärdsavvoden. Grundlönens relativa andel har hela tiden minskat, och åtgärdsavvoden har blivit en kännbar del av tandläkarnas totala inkomster. Trots det har man på vissa håll kunnat anse att åtgärdsavvoden är något slag av förhandlingsbar avlöning: man kan betala ut dem eller låta bli. Så kan man bara inte tänka.

När alla åtgärder skall separeras och journalföras blir det dagliga patientarbetet litet mera komplicerat. Dagens lönestrukturer är i alla fall uppbyggda på det sättet – var och en påverkar sin sammanlagda inkomst genom sin egen verksamhet. Det är inte realistiskt att eftersträva en modell med bara en grundlön, och ungefär samma inkomstnivå oberoende av arbetsuppgifter.

De flesta hälsocentraler och sjukhus har datasystem som de ansvariga på lokal nivå försöker uppdatera så fort som möjligt efter att det nya avtalet har trätt i kraft. Tandläkare i förmans- eller förtroendemannaposition har ett speciellt stort ansvar då det gäller att gå igenom förändringarna med de andra tandläkarna. Det kan också vara nödvändigt att ibland gå igenom de gemensamma handlingsmodellerna under avtalsperioden. Det befriar i alla fall inte de andra från ansvaret att känna till åtminstone huvuddragen i avtalet. På det här sättet kan man undvika att det uppstår tråkiga situationer då man t.ex. tvingas räkna om löner i efterskott.

Om man inte har tillgång till Läkaraftalet eller dess åtgärdsbilaga på sin egen arbetsplats kan man hitta dem på Förbundets webbplats www.hammaslaakariliitto.fi, på det slutna medlemsrådet och under den offentliga sektorns rubrik. Man kan inte följa avtalet om man inte vet vad det innehåller.

ANJA EEROLA